

Asia: Vasaman tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotuksesta (osa-alue 2)

Ylivieskan kaupunki
kaavoitus@ylivieska.fi, kirjaamo@ylivieska.fi

Lausunto

1 Johdanto

Semecon Oy suunnittelee Ylivieskan kaupungin Vasaman alueelle 16 voimalan (osassa 2 tarkastellaan 8 voimalan kokonaisuutta) tuulivoimapuistoa ja 58 ha aurinkovoima-alueita. Tuulivoimapuiston sähkönsiirto valtakunnanverkkoon suunnitellaan toteutettavan maakaapeleilla Uusnivalan sähköaseman kautta. Tässä tarkastellaan osaa 2. Luonnonvarakeskus on keväällä 2024 lausunut osasta 1.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin.

Metsäpeuran osalta Luke tarkentaa, että selostuksessa esitetään pantapeurojen jakaumaa, joka kuvaa enimmäkseen ydinalueita. Hanke on ydinalueen reunoilla, mutta ei metsäpeurakannan todellisella länsireunalla. Lisäksi on tärkeää huomioida yhteisvaikutuksia arvioidessa, että tuulivoimaa suunnitellaan Euroopan parhaimpien lisääntymisalueiden ytimeistä sen reunoille saakka.

Metsäpeuran osalta Luke huomauttaa, että yhteisvaikutuksia arvioidessa on tärkeää huomioida se, että metsäpeurakantaa rajoittaa moni tekijä. Elinympäristövaatimukset ovat korkeat, tilankäyttö laajaa ja Suomessa on lajille sopivia lisääntymiselinympäristöjä vähän. Lähes kaikki laadukkaat suoerämaat on jo asutettu, joten levinneisyyskin on melko suppea ja ydinalueillakin kanta on harva verrattuna esim. hirveen samoilla alueilla. Kaikki nykyiset suoerämaalaikut ovat tärkeitä sijaitsivatpa ne keskellä tai kuten tässä tapauksessa reunalla lajin levinneisyyttä. Hankealueelle ja sen välittömään läheisyyteen sijoittuu vasallisten vaadinten elinympäristömallin (luonnonvaratieto.luke.fi) mukaisia metsäpeuralle erinomaisesti soveltuvia lisääntymiselinympäristöjä.

Mikäli laadukkaita suoeräkaita menetetään, niitä ei voida kompensoida. Nykyinen peurakannan kasvu ja elinkyky on siis enimmäkseen Suomenselän kannan varassa. Tämä korostaa mm. kaikkien metsäpeuralle tärkeiden Natura-alueiden merkitystä ja niitä ympäröivien soveltuvien alueiden merkitystä metsäpeuran kannalta.

Hankealue sijoittuu Nivalan susireviirille ja alueelta on tehty sekä jälki- että näköhavainto sudesta. Suurpetojen osalta selostuksessa todetaan, että pesintää pidetään kuitenkin melko epätodennäköisenä lähinnä siksi, ettei hankealueelta löydetty pesäpaikkoja tai pesintään viittaavia merkkejä. Luke huomauttaa, että kyseisillä lajeilla pesän löytäminen on haastavaa ja hankkeessa tehtyjen selvitysten avulla ei voida sulkea pesäpaikkojen mahdollisuutta pois.

Kaavaselostuksessa kerrotaan, että merkittävin susille aiheutuva haitta on rakentamisen aikainen häiriö. Lisäksi todetaan, että on todennäköistä, että eläimet palaavat elinalueilleen rakentamistoimien jälkeen. Luke huomauttaa, että sellaista tutkimusaineistoa ei ole tällä hetkellä, joka tukisi tätä toteamusta. Sen sijaan Luke näkee, että vaikutusten arvioinnissa on tehty osin pitkälle meneviä johtopäätöksiä eläinten sopeutumisesta ja palaamisesta takaisin alueille.

Tutkimustietoa on vielä hyvin vähän, mutta esimerkiksi Portugalissa tehtyjen tutkimusten (Álvares ym, Costa ym. 2018) mukaan sudet liikkuvat tuulivoima-alueilla, mutta käyttävät aluetta sitä vähemmän mitä enemmän alueella on voimaloita, ja mitä lähemmäksi voimalat sijoittuvat sudelle tärkeitä alueita. Lisäksi tutkimuksissa kerrotaan, että sudet hylkäävät tai eivät enää säännöllisesti käytä sellaisia pesimäalueita, jotka ovat voimalan läheisyydessä. Siten tuulivoimalat ovat vaikuttaneet negatiivisesti pesimäpaikkauskollisuuteen ja lisääntymismenestykseen. Silloin, kun tuulivoimaa rakennettiin alle kolmen km päähän pesimäalueista, joita sudet säännöllisesti käyttivät, lisääntymismenestys aleni ja sudet siirtyivät pesimään jopa yli 6 km päähän. Tulosten mukaan kolmen vuoden kuluttua voimaloiden käyttöönotosta, valtaosa laumoista alkoi taas lisääntyä normaalisti, mutta pesimäalueet olivat siirtyneet keskimäärin 2761–6400 m päähän tuulivoimaloista. Portugalissa sudet eivät siis palanneet tuulivoima-alueilla, niiden lisääntymismenestys laski kolmeksi vuodeksi voimaloiden käyttöönotosta ja lisääntymispaikat siirtyivät n. 3–6 km.

Yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten suurpedot. Yhteisvaikutusten osalta selostuksessa esitellään reviirille asettuvat muut tuulivoimahankkeet ja hanketta ympäröivät tuulivoimahankkeet (Kuva 133. Metsäkeskuksen avoimen aineiston pohjalta luotu peitteisyyskartta, selostuksen s. 283 ja Kuva 74. Hankealue ja alueen yleiskaavatilanne, selostuksen s. 160). Selostuksessa todetaan, että susilla on mahdollisuus häiriötä kokiessaan väistää reviirin muihin osiin.

Luke huomauttaa, että kyseessä on luontodirektiivin liitteen IV(a) laji, jolloin sen lisääntymis- ja levähdyspaikojen hävittäminen ja heikentäminen on kielletty luonnonsuojelulain 49 §:n nojalla. Luontodirektiivin tulkintaohjeiden mukaan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja tulee suojella myös silloin, kun ne hylätään, mutta on riittävän todennäköistä, että laji palaa näille paikoille. Näin ollen sellaista häirintää hankkeen ei tule aiheuttaa, missä lajin yksilöt joutuisivat lisääntymisen osalta turvautumaan väistämiseen.

Väistämisen osalta Luke huomauttaa myös, että selostuksessa tarkasteltujen lajien osalta tapauksissa, joissa elinympäristö muuttuu lajeille käyttökelvottomaksi ja yksilöt siirtyvät muualle, lajin sisäinen kilpailu kiristyy. Alueen ulkopuolella voi näkyä lyhytaikainen immigraatiosta johtuva positiivinen vaikutus, mutta elinympäristön tuhoutuminen on populaatiotasolla vaikutukseltaan suoraan verrattavissa kantokyvyn pienenemiseen.

Yhteisvaikutusten osalta on tärkeää huomioida, että tämä vaikutus voi kertautua laajalle alueelle rakentuvien useiden voimala-alueiden myötä. Luke huomauttaa, että jos elinympäristöjen laatu ja ympäristön kantokyky heikkenee, voi tuulivoimalla olla kauaskantoisempia vaikutuksia kuin mitä selostuksessa on arvioitu, erityisesti mikäli näillä muutoksilla on vaikutuksia lajin lisääntymiseen.

Tuulivoiman vaikutuksista eläinlajistoomme on toistaiseksi vain vähän tietoa. On tärkeää tiedostaa, että vaikutusten mitta saattaa poiketa näistä selostuksessa tehdyistä arvioista, mikäli tuulivoiman vaikutukset ja mm. useiden alueella olevien tuulivoimapuistojen yhteisvaikutukset lajeille laajassa mittakaavassa osoittautuvat merkittävämmäksi. Luke huomauttaa, että vaikutusten osalta tehdyt johtopäätökset sisältävät riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä.

3 Lausunnon tiivistelmä

Luonnonvarakeskuksen hankkeesta aiemmin antama lausunto on yhä ajantasainen. Luke korostaa yhä sitä, että yhtenäiset häiriöttömät luontoalueet ovat tärkeitä ihmistoimintaa karttaville lajeille kuten suurpedot ja metsäpeura. Hankealueen ympäristössä on n. 66 eri vaiheissa olevia tuulivoimahankkeita (50 km säteellä). Useat näistä hankkeista rajautuvat toisiinsa ja muodostavat laajoja tuulivoimalakokonaisuuksia. Siten Luke näkee, että yhteisvaikutusten arvio on puutteellinen ja sisältää riskin virhearvioinneille erityisesti pitkällä aikavälillä.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 17.12.2024 klo 23:58:53.

Lausunnon valmistelija(t):
Saara Kattainen

Liitteet:

Tiedoksi: